

Käytettävyysspäivän poissaolijoiden ryhmätyö

Juha Hyytiäinen & Mikko Meriläinen
juhyytia@cc.jyu.fi & mjmerila@st.jyu.fi

19.11.2004

1 Johdanto

Tämän ryhmätyön tarkoituksena oli saattaa käytettävyysspäivästä poissaolleet sovellusprojektilaiset tietoiseksi päivän aikana käsitellyistä asioista. Ryhmätyö tarjosi hyvän välineen sinänsä laajaan aihekokonaisuuteen tutustumiselle. Käytettävyys on asia, joka on sovellusten tehokkaan hyödyntämisen kannalta hyvin oleellinen asia, joka usein laiminlyödään sovelluskehityksessä. Näin ollen olikin hyvä, että tähän aihealueeseen tutustumiselle tarjoutui mahdollisuus, vaikka itse käytettävyysspäivään ei päässytäkään osallistumaan.

2 Tärkeimmät opit

Tärkein ryhmätyön tekemisellä saavutettu asia oli, että käytettävyyden jo unohtuneet perusperiaatteet palasivat mieleen ja niitä voi nyt soveltaa omassa projektissa. Ryhmätyötä tehdessä opitut Nielsenin heuristiikat [1] tarjoavat konkreettisen lähestymistavan käytettävyyden testaamiseen. Ilman konkreettista työkalua ja jäsentynyttä lähestymistapaa osa tutkittavista asioista jää väkisinkin huomaamatta, vaikka käytettävyyden periaatteet mielessä olisivatkin.

Tärkeimmät tekemämme huomiot Jaikon sivuista ovat liitteessä A. Annen laatimat tehtävät ohjasivat opetuksellisesti oikeaan suuntaan, mutta jättivät aikaa omille pohdinnoillekin, kun ottaa huomioon, että ryhmätyön tekemiseen meni pari tuntia ja tehtäviä ei ollut kovin montaa. Anne antoi vielä palautteessaan B muutamia ajattelemisen arvoisia vinkkejä ko. sivuston käytettävyydestä.

3 Lopuksi

Ryhmätyön tekeminen herätti kiinnostuksen tärkeään asiaan. Aihepiiristä tulee varmasti lukea kirja tai kaksi, jos ei nyt ihan kurssille asti pääse. Käytettävyys on ollut mukavasti esillä ainakin ohjelmistotuotannon kursseilla. Siitä voisi tietotekniikan puolellakin järjestää vaikka oman lyhyen kurssinkin.

Viitteet

- [1] Anne Pirinen, *Käytävyytäpäivä 12.11.04, Käytävyyden huomioiminen tuotekehityksessä*, luentomateriaali, Jyväskylä, 2004, s. 30–35.

4 LIITTEET

A Ryhmätyön aikana tehdyt huomiot

1. Sivuston katseen vangitsijat

Jaiko:n sivuston ulkoasu on hillitty, mutta rakenne on selvä. Huomio kiinnittyy ensimmäiseksi sivujen ylälaidassa olevaan kuvaan ja niissä oleviin ihmisiin. Seuraavaksi huomio siirtyy sivulla olevaan ”leipätekstiin” ja viimeiseksi sivun vasemmassa laidassa olevaan hakemistoon. Sivulla ei ole yritetty ”kikkailla” hienoilla efekteillä ja näin ulkoasu säilyy siistinä.

2. Hyvin toteutetut osat

Sivujen ulkoasun yhtenäisyys on ehdottomasti kiitoksen arvoinen asia. Sivujen vasemmassa laidassa oleva hakemistorakenne on selkeä ja sitä on helppo käyttää. Sivujen jäsentely on selkeää, eikä yhdelle sivulle ole yritetty laittaa liikaa asiaa.

3. Käytettävyysongelmat

Sivut on toteutettu hyvin ja niitä on helppo käyttää, joten varsinaisten sivujen käyttöä heikentävien asioiden löytäminen oli vaikeaa. Päälimmäisenä tuli mieleen, että vanhemmalle, ja miksei nuoremmallekin, ihmiselle teksti saattaa olla liian pientä ja silmät rasittuvat sivuja pitempään selaillessa. Sivujen hierarkiaa kuvaavassa alaotsikossa linkit ovat valmiiksi alleviivattu, joka ei ole johdonmukaista sen kanssa, että sivujen vasemmassa laidassa olevassa hakemistossa alleviivaus kertoo siitä, että hiiren osoitin on linkin päällä.

4. Parannusehdotuksia

Sivujen fontin muuttaminen selaimen fontin kokotoiminnolla ei onnistunut ainakaan IE 6.0-versiolla. Joten fontin koko voisi olla suurempi sivujen luettavuuden helpottamiseksi. Sivujen ulkoasun yhtenäisyys on hyvä, mutta ne muutamakin sivut, joilla oli vanha logo voisi muuttaa uuteen kuosiin.

5. Nielsenin heuristiikat

Nielsenin kymmenen heuristiikkaa tarjoavat hyvän järjestäytyneen lähestymistavan sivujen käytettävyyden arviointiin. Monet huomiot olisivat jääneet tekemättä ilman, että heuristiikat ohjasivat oikeaan suuntaan. Tosin heuristiikkojen yleisluotoisuuden takia muutamit kohdat eivät välttämättä sovellu kovin hyvin WWW-sivujen arviointiin. Heuristiikkojen soveltaminen omilla projekteilla on täysin mahdollista ja ne tarjoavat varmasti hyvän näkökulman käytettävyyteen, joka usein jää vähälle huomiolle sovelluksia toteutettaessa.

B Anne Pirisen palaute ryhmätyöhön

Olette selkeästi analysoineet sivustoa ja miettineet sivuston toteutusta eri näkökulmista. Muutama kommentti kuitenkin mietintämyssyyn ikään kuin palautteeksi tästä harjoitteesta:

1. Mikä on tärkein asia esimerkiksi Jaikon etusivulla, jonka pitäisi tässä tapauksessa erottua? Etusivulla on kaksi keskeistä merkitystä. Ensinnäkin se esittelee käyttäjälle kohteen, jonne ollaan saavuttu. Toiseksi sen on tarjottava navigoinnin apuvälineet, joilla voidaan edetä sivuhierarkiassa eteenpäin. Teidän mukaanne katse kiinnittyy ensimmäiseksi ylhäällä olevaan kuvaan, sen jälkeen leipätekstiin ja sitten vasta navigointipalkkiin. Pitäisikö järjestys olla kenties toinen? Viekö kuva liikaa huomiota etusivun muualta (tärkeämmältä) sisällöltä?

2. Hyvinä ominaisuuksina sivustolta löytyy mainitsimienne ominaisuuksien lisäksi esimerkiksi eri sivuilla sivun yläreunassa oleva "Etusivu </> » Projektitoiminta", joka kertoo käyttäjälle, missä hän on sivun hierarkiassa ja tämä tarjoaa samalla navigointipolun takaisin ylemmälle tasolle. Tämä auttaa käyttäjää hahmottamaan

3. Huonon toteutuksen merkinä on esimerkiksi havaittavissa navigointipalkin eri osien edessä oleva pieni kolmio, joka ei toimi linkkinä. Jos tällaista luettelomerkkiä käytetään linkkisanan edessä, on sen myös toimittavana linkkinä kyseiseen kohteeseen.

Tässä muutama esimerkki muista mahdollisista huomioista, joita Jaikon sivuista voi tehdä. Kaiken kaikkiaan teitte hyvää työtä!

t. Anne Pirinen